

Latwesch u Awise.

Nr. 3. Zettortdeena 15ta Janwar 1842.

Apzerrefchanas jauna gadda deenā.
Ja Deews tas Kungs schinni nafti woi weenam, woi ohtram no mums kahdu parahdischana buhtu dewis, un winsch buhtu to wahrdi fazzijis: Luhds, fo man buhs tewim doht? — fo juhs dohmajat, fo gan weens woi ohtrs no mums buhtu luhdsees? — Ja jebkurra katra firdswehleschanahs nahktu pee gaismas, kahdas sawadas un daschadas luhgschanas mehs dabbatum dsürdeht! Woi ne luhgtohs weens: Kungs, atnemim man mannu nabbadsibu un tukschibu; ohtrs: dohd man laimi un svehtibu pee manneem dahrseem un laukeem, pee manneem tihkleem, pee sawas kuptschoschanas un tirgoschanas; treschais: wehli man taïs mahjäts tikt par faimneeku, tai muischä par usraugu, par meschasargu, par skrihweri, par muischaskungu. Dohd man wesselibu, dohd man ilgu dsihwoschanu! Passemmo mannu eenaidneeku un prettineeku, lai winsch paleek kauna ar sawu wiltibu un ar faimeem warras darbeem. Zit mehs katrs sawa weetä effam, arri katrs sawadas leetas luhgtnrees, jo katram sawas ruhpes, sawas suhdischanas, sawas firdswehleschanas! Ja jaunu gaddu usnemmoht, kà pee mums tas jaufs eeraddums irr, katram no Jums mihi lassitaji gribbetu patihkamu leetu wehleht, un es gribbetu to pee wahrda peesaukt, fo katrs iswehlahs, tad man buhtu lohti garra faufschana, un es warbuht tatschu ne uskertu wissu fo katrs wehlejahs. Talabb sawu galwu esmu laufis tahdu firdswehleschanu useet, kas — ja Deews to jums eedohd — arridsan zittas teizamas un labbas leetas peeschkier. Un es esmu gahjis padohmu prassitees pee teen svehteem raksteem, un es eeraddu ka Deews tam wihram, tam Kehninam, fo wehl scho baltu deenu sawas gudribas pehz daudsina, to jautaschanu lizzis preekschâ: Luhds

fo man buhs tew doht? Un kad Salamans atbildeja: dohd man gudribu un sapraschanu, tad tam Kungam schi luhgschana bija patihkama. Un Deews fazzija us Salamanu: Tapehz, ka tas irr sawâ firdi bijis gudribu un sapraschanu luhgtees, un tu ne effi prassitees baggatibu, nedf mantas, nedf gohdu, nedf tarvu eenaidneeku dwehseles, nedf ilgu dsihwoschanu, bet tu effi tewim gudribu un sapraschanu luhdsees, tad tu dabbusi gudribu un sapraschanu, irr baggatibu un mantu, un gohdu es tew arridsan dohshu, kahds neweenam Kehninam naw bijis, kas preeksch tew bijuschi, un pehz tew arridsan tahds ne buhs. Ja Deewam Salamana luhgschana bija patihkama, tad tam Kungam arri ne buhs prettim, ja Jums wisseem gohdigeem lassitajeem scho jaunu gaddu fahkoht wehlu eemantohht gudribu un sapraschanu. Luhdsetees talabb wissi no Deewa gudribu un sapraschanu, tad Deews Jums arri zittas teizamas leetas peeschkiers.

Kam gudriba irr, tam Deews peeschkier ic zittas teizamas leetas. No gudribas zettahs wissa svehtiba; wissi preeki, kas naw ar schultum fajaukti, no gudribas nahk wissa labbklashchana. Es sinnu to daschi ne tizzehs, talabb ka tee ne sinn, kas gudriba irr un kurru warrsaukt par gudru. To mums waijaga wissi preeksch finnaht, lai no firds tebè pehz gudribas dsennamecs.

Ko juhs fazzitut, mihi lassitaji, ja kahds zilweks usbrauktu us tirgu, un tam buhtu rattos furwitis, un tai furwits weens pauts eekscha, un ais ratteem, jeb pee ratteem tam buhtu peefests wehrsis, un winsch prassitu lai tam par to paatu tik patt dauds maksa, kà par to wehrsi. Woi juhs tahdu pahrdeweju fazzitu gudru? Un ja

rastohs pirzejs, kas pautu tik patt dahrgi nomakfa, kā wehrsi, woi Juhs tahdu pirzeju fazzitu gudru? — Tik jaw ne. Bet kalabb juhs to saffat negudru? Talabb, fa tee abbi ne sinn isschikt pauta wehrtibu un wehrfcha wehrtibu, tee ne sinn zik mas pee tam waijaga, pee tam useet, wistu usturreht, kas pautus dehj, un zik gruhti, zik daudj pee tam waijaga un useet wehrsi isaudsimah un usbarroht. Jeb ko juhs mihi lassitaji fazzitu no tahda zilwela, kas pahr uhdeneem gr:bberi braukt ar kalteem ratteem, un pahr ar akmineem isbruggetu zellu gribbetu street ar laiwu? Juhs to fazzitu nejehgu, ne-saprattigu; kalabb? — Talabb ka tas ne proht isschikt furrā weetā schee brauzamee rihki derr. Kursch tad nu buhs gudrs, karsch saprattigs? Tas buhs gudrs, tam buhs sapraschana, kas pasibst jebkuras katras leetas wehrribu, kam irr wessela azs, kas proht isschikt us ko jebkura katra leeta derriga, un kahds anglis no katras leetas nahk.

Juhs luhdsees lassitaji mantu un baggatibu? Nu kas tad buhs, kad juhs dabbuseet to mantu? Wairak tatschu tu ehst ne warri kā pa-ehstees? Tas kas blohdā tewim paehdufcham atleekahs, to tak pats ne apehdisi? Ko tad tewim palihdsehs, tik wissai pilna blohda? Woi tu to talabb luhdsees, ka warri zittam doht, ka warri zittus ar tawahm dawanahm eepreezinah? Bet woi tad manta un baggatiba eedohd dewigu firdi? Eij luhdsees pee kahda baggata, saffi: jums tik dauds blohdā irr, un tik dauds us galda saflahts, man naw nekas! Ko tu dohma, woi winsch tew dehs no sawas pilnibas? Ne tizzu ka tew dohs. Kalabb tad winsch tew ne dohd, winnam jaw mantas papilnam? Talabb ka ta manta tam palifkuse par Deewu, un tai mantai firdsweetina naw. Tawos Deewos irr ta miholeshiba, tu sinnees no brahlu miholesibas, winsch ne kā! Un ja tu nu mihi lassitais luhdsees: Kungs, dohd man mantu, tad jaw tik-patt buhs, kā kad Deewu luhdsees: Kungs, dohd man zeetu firdi, dohd man tahdu firdi, kas zittu luhdseju ne paklausa! Woi tu to gribbi, woi tu tahdu zeetu firdi wehlees us to jaunu gad-

du? Un — ja mi arri ta manta tawu firdi ne pataisitu zeetu, woi tad nauda irr ta wissdahr-gāka manta. Selts un fudrabs mahzitajeem naw, to winni retti kahdam spehj edoht. Bet juhs mahzitajam dohdat seltu un fudrabu? Par ko juhs mihi lassitaji winneem to dohdat, winni jaw jums ne dohd seltu prettim? Kad schee no wissas firds par jums Deewu luhdsehs, un zitti klausitaji zaur mahzitaja wahrdeem arr us to teek passlubbinati par jums Deewu luhgtees, tad Jums novestahs firds ruhpes, firds behdas no firds nohst, un juhs weenu mihligu, weenn fir-digu wahrdinu augstaki zeanat, ne kā sawu seltu un sawu fudrabu, un zaur tam jaw paschi itt skaidri veerahdat, ka ta redsama manta wehl zil-welu ne padarra laimigu, un ka zilwefam warr labbu darriht, ka to warr eepreezinah, bes selta un fudraba. Jo mahzitaji tatschu no Jums dauds laudis irr eepreezinajuschi bes selta un fudraba. Jeb woi tu luhdsees mantu ka warri braukt ar barroteem sirgeem? Bet kad mi tee barroti sirgi sah street un tew wissus kaulus falaustu? Jeb kad schodeen nomirsti, woi tad sawus sirgus un wissu, ko tawi sirgi warr pawilst, woi to pa-neinski lihds? — Pateesi, kas mantu wehlejahs, tas mantas nahwigas sahles ne pasibst. Sveh-ti raksii mahza: Kad muus sawa barriba un ap-gehrbs, tad lai muus peeteek. Kas gribb bag-gati tapt, tee friht kahrdinaschanā un walga, un dauds besprahdigas un kaitigas eekahrofchanās, kas tohs zilwetus gahsch samaitaschanā un pasi-schanā. Jo naudas eekahrofchana irr wissa lau-numa fakne, jo nauda aplahpst brahlu miholesibru. Nu woi tu to gribbi, mihi lassitais, us to jaunu gaddu, ka Deewos tew edohtu wissa launuma fakni, ka tew buhtu ittin weegli zitteem pahri darriht, melnu padarriht, par baltu; ka tu warretu dsibwoht lepnibā u. t. j. pr. Woi tur irr gudriba flah, to no Deewa luhgtees?

Tu luhdsees gohdu! Kahds negohds tad tag-gad tewim irr? Woi tas negohds, ka tu dsib-woji pirts weetinā, ka tawos apgehrbs naw no smalkas wadmallas un no sihdes, ka tew ne butscho rohku, ka preefsch tewim ne nonemm zeppuri, ka ne prohti Wahziski runnah? Woi

tas taws negohds? Nu woi tad tu tohs wissus gohdā, kas dsihwo mirdoschā pilli, kam irr smalkas drehbes, preefsch ka nonemim zeppuri, un kas runna Wahziski? Woi tad tee wissi irr gohda laudis? Woi, kad tu preefsch teem zep-puri nonemim, un zeppuri nonehmis ar teem runna, woi tad tu tohs arri gohdā tāpatt sawā fir-di, kā ahriki winneem gohdu dohdi? Woi ta-wa walloda ar fo tu no teem runnaji winnu preefschā, skann ar to wallodu kohpā, fo tu no teem runna sawās mahjās? — Kā tu fauzi tah-du zilweku, kas weenā weetā tā runna un ohtrā sawadi? Tu to fauksi diwprahrtigu, tu to fauksi melkuli! Woi tu darrisi gudri Deerwu luhgda-meess: Kungs, apstahj mannis ar diwprahrti-geem laudim, un apstahj mannis ar melku-keem!? — Woi tas taws negohds, ka tu ne warri zittam pawehleht, ka tu ne warri palaist mutti wallam un palaist rohku wallam, kā te-wim patih? Nu fo jel tu dohma, par kurru wairak nopuschahs, par kurru wairak laudis brezh, woi par to pirtnecku, jeb par to kas par dauds muischahm walda? — Tīk jaw par to, kas par dauds muischahm walda, jo kam dauds irr dohts no ta dauds prassih. Un tad tu nu gribbi Deerwu luhgrees: Kungs, palihds man tahdā weetā tīk, kur zitti par mannim brezh, zitti par mannim raud, un zitti par mannim no-puschahs, un zitti mannis preefsch Lewis ap-fuhds! — Woi ta buhs gudra luhgschana? — Woi tas taws negohds, ka tew jastrahda, ka tewim irr suhri un gruhti jastrahda? Woi gribbi weeglas deenās? Kurrās deenās tad zilweks ahstraki ispohstahs, woi tais weeglas, jeb tais gruhtās deenās? Kad ne strahdā darbu, tad strahdasi nedarbus, un woi tad tu no Deerwa luhgrees, lai winsch tew palihds nedarbus strah-dah? Kad tew riht agri jazellahs pee darba, kad tew irr nohtes darbs — woi tad eest pa-schenkeem dsert, danzokt un trumpeht, ja prahtha zilweks buhfi? — Ja tu fainneeks eest eeksch mahjahn, woi tu neinski zilweku, kas pee Kungeem deenejis sawā maise? Woi tu ne fazzissi: fo tahdu nems, tas jaw weeglas deenās raddis; kahds tas buhs strahdneeks? Nu woi tad tu to

turri par gohdu, kad no terwim sakkā: fo tahdu nems, kahds tas buhs strahdneeks?

Nedsat mihi lassitaji, ja tīk mehs buhtum gudri, un pashtum katras leetas wehrtibu, tad arri muhsu firds-wehleschanas buhtu sawadas, un mehs ne luhgtunees no Deewa tahdas leetas, kas mums neet labbumā.

Ko juhs dohmojeet firds-mihi lassitaji, ja buhtu kahds Kungs, kam ta gudriba irr, ka tas proht isfchikrī katras leetas wehrtibu, un ka tas sinn us fo katras leeta irr derriga, us fo katras no winna laudim irr derrigs, woi tas ne buhtu labba leeta appaksch tahda Kunga dsihwoht? — Ja winsch sinnatu atrast gohdigus, kohpigus, ustizzamus usraugus, gohdigus un ustizzamus fainneekus; ja winsch sinnatu skaidri zik katras mahjas spehj eeksch darbeem nest, tā ka winsch ne weenu fainneeku ne pahrdihtu; kad winsch sinnadams jebkatra gahjeja spehku, leelakus dar-bus ne prassitu, ne kā winna spehku irr, woi tur ne buhtu labba dsihwe? Un ja tee pawalst-neeki arri buhtu gudri, ja tee tahdam Kungam ustizzetu, ja tee tam pateijigi rahditohs wissas weetās, ja tee to paklausitu wissur gohdigi, woi tur ne buhtu labbi Kungeem un kalpeem, wiss-seen kas dsihwo tahdā nowaddā? Ja gudri buhtu wissi waldineeki un gudri wissi pawalst-neeki, tad pateesi gan janka dsihwe buhtu schinni pasaulē! Jesus Siraks schinni leetā pareissi mahza, kad winsch sakkā: gudrs teesas kungs pamahza sawus laudis, un kur saprattigs walda tur wiss tohp pareissi lihdsinahs. Kahds to lau-schu teesas kungs irr, tahdi arridsan winna ful-laini irr; Un kahds ta pilata Waldisajis irr, tahdi arridsan winna eedsihwotaji irr. Neis-mahzihts Rehninsch samaita sawus laudis, bet zaur warrenu lauschu sapraschanu tohp pilats pilns ar eedsihwotajeem. Ta gudriba tad nu peeschikrī wissu laizigu svehtibu. Svehtigs irr tas zilweks, kas gudriba atrohn, un tas zilweks, kas sapraschanu isdohd. Jo tas irr labbaki ar winnu prezzeetees, ne kā ar sudrabu, un winnas augli irr labbaki, ne kā selts. Winna irr lab-baki ne kā pehrles, un wiss, fo tu warretu ee-

gribbetees, ne irr ar tahs lihdsinajams. Ilga dsihwoschana irr pee winnas labbas rohkas, un pee winnas kreifas rohkas irr baggatiba un gohds. Winna zelli irr jauki zelli, un wissi winnas gahjumi irr meers. Winna irr weens lohks tahs dsihwibas teem, kas winnu sakampi, un kas winnu stipri turr, tas irr laimigs. Ta gudrais Salamans mahza gudribu zeenicht un augsti turreht. Un tas Kungs Jesus sakka: Peeraugi, ka tas gaifchums, kas irr eeksch te-wim, ne tohp par tumfibu. Ja tad nu wissa tawa meesa irr gaifcha, ta ka tai ne mas narv sumfibas, tad ta buhs wissin gaifcha, ittin ka, kad kahda froeze terw apgaifmo ar farwu spih-dumu.

No wissa, ko patlabban fazziju, juhs mihli lassitaji nojehgsat, ka Salamans bija pareisti no Deewa luhdsees, jo tas Kungs fazzija: Luhdsees, ko man buhs terwi doht, ka winsch ne luhsahs baggatibu, mantu, gohdu, farwu eenaidneku dwehseles, ilgu dsihwoschanu, bet ka winsch luhsahs gudribu un sapraschanu, un ka ta gudriba pateesi wissas leetas peeschkier, kas zilweskam eedohd nesuhdamus pastahwigus preekus.

Salamans gudribu luhsahs no Deewa un gudribu dabbuja no Deewa. Ja juhs gribbat gudribu dabbuht, tad arri no zitturenies to ne gaidat, un no zitta to ne luhsatees, ka no Deewa. Deews irr tas wissgudrakais. Winna prahru, winna padohmu, winna famannibu, winna sapraschanu neweens ne warr isdib-binaht. Deewa gudriba irr augstaka ne ka tahs hebbesis, un dsillaka ne ka juhras besdibbeni. To wissu-masakais behrns warr saprast, ka zilweka gudrida prett Deewa gudribu irr gekkiba, irr ne neeks. Ta ka faules spohschumu un faules filteru un gaifchumu ne warr salihdsinahrt ar fwuzzes filteru, spohschumu un gaifchumu, ta-patt arri ne zilweka gudribu ar Deewa gudribu.

No Deewa — no Deewa ween gudriba jagaida un gudriba jaluhds. Un kas no Deewa gudribu luhsahs, tam Deews arri gudribu peeschkier. To mahza tas Deewa kalps Zehkabs, kad winsch raksta: Ja jebkahdam no jums gudribu truhfst, tam to no Deewa buhs luhgtees, kas wisseem ar mihlu prahru dohd, un ne weenu ne atmett kas to sirfnigi peesauz, tad ta winnam taps dohta. To mahza tas kehnisch Dahwidis, winsch mahza, ka gudriba irr jaluhds no ta Kunga, kad winsch sakka: Es nohku pirms ne ka patte rihta krehsla un kleedsu: Us taru wahrdi es zerreju! Mannas ozzis pamohstahs pirms ne ka tahs naikswalkis, no taweeem wahrdi pahrdoh-mahrt. Taru leezibu taisniba irr muhschiga, leez man to saprast, tad es dsihwoschu. Taru bauslibu es mihloju, ta irr manna pahrmischana ikdeenas. Mahzi man Kungs tarus likkumus, ka es tohs pasargu lihds gallam. Dehd man sapraschanu, ka es taru bauslibu fargu, un to turru no wissas firds.

Ja tu nu gribbi mihlais lassitajs gudribu, tad luhdsees to no ta Kunga, un ja tu gribbi sunnahrt, woi to buhri no ta Kunga isluhdsees, tad leez wehrä un apzerre schohs wahrdus: Tas apostuls Zehkabs raksta: kutsch irr gudrs un saprattigs starp jums? Kas gudrs irr un saprattigs, tas lai rahda zaur farwu labbu dsihwoschami fawus darbus eeksch lehnigas gudribas. Bet ja juhs ruhktu bahrsiba un eenaidu turrat juhsu firdis, tad ne leelaitees un ne mellojeet prett to pateefibu. Schi ne irr ta gudriba kas no aug-schenes nahf semme, bet ta irr seimischka un wellischkiga. Jo kur bahrsiba un eenaidiba irr, tur irr fajukschana un wissada nikna darrischnana. Bet ta gudriba, kas irr no augschenes, pa-preefsch irr schliksta, vebz tam meeriga, lehna, paklausiga, pilna apschelboschana un labbu anglu, ne fohdidama un bes leekulibas. n. t. i. p.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas pusses: Waldischanas-rabis U. Weitzer.